

Ainevaldkond: Kultuuriainevaldkond

1. Üldosa

Kultuuriteaduste valdkonna eesmärk on arendada eesti keele, kirjandus-, kunsti-, muusika-, ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse pädevust. Kultuuriteaduste sihiseade on arendada õppijaid, et nad mõistaksid ja väärtustaksid nii rahvus- kui ka maailmakultuuri. Eesmärk on innustada õppijaid kriitiliselt mõtlema, kujundada nende empaatiavõimet ja toetada loovust, et nad suudaksid vastutustundlikult osaleda ühiskonnas ja kultuurielus ning mõista ja seostada minevikusündmusi tänapäevaga. Kultuuriteaduste valdkond toetab eneseteadliku isiksuse kujunemist, kes suhestub maailmaga nii isiklikul, rahvuslikul kui ka kultuuride ülesel tasandil.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk gümnaasiumis on kujundada õpilastes keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust mõista keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust ning väärtustada keelt ja kirjandust rahvusliku ning maailmakultuuri osana. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus väljenduses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt. Keele- ja kirjanduspädevus tähendab oskust eri liiki tekste mõista, luua, analüüsida ja kriitiliselt hinnata. Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendajat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) toimib keeleteadlikult, väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normidele vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses, märkab ja arvestab keeles toimuvaid muutusi;
- 3) mõistab, analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki tekste ning eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 4) arendab oma loovvõimeid, kirjutab ja esitab eri tüüpi ning eri žanris tekste, kasutab tekstiloomes sobivaid ja asjakohaseid alustekste;
- 5) mõistab keele ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuuriväärtust ning tähtsust iseenda arengus;
- 6) väärtustab lugemist, suunab oma lugemust, oskab ise valida kirjandusteoseid jm lugemisvara, arendab lugedes oma tunde-, kogemus- ja mõttemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja hoida seda järjekindlalt.

Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ja väljendub selles, et gümnaasiumi lõpuks õpilane eakohaselt:

- 1) teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
- 2) loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- 3) mõtestab ning reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
- 4) mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- 5) osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
- 6) on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

Kunstiainete valdkonnapädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstid (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants) ja kultuur

laiemalt (visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul. Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid. Kunstide kui professionaalse kõrgkultuuri loomingu kõrval on tähtis ka uuriv ja leiutav looming ning kultuur mõtestatud inimtegevusena laiemalt.

Kunstis on G3 lisakursus, mis aitab läbi viia kultuuriainete lõimingu. Kunstiajaloo ajatelje õpetamine on pikendatud, et paremini ajastada teiste kultuuriainete ainekavadega ning võimaldada läbi viia uurivaid ja loovaid lõimingu projekte.

Sotsiaalainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ning tänapäeval.

Ajalooõpetuse eesmärk on kujundada õppijaid, kes on suutelised analüüsima ja mõistma maailma, milles nad elavad, ning tunnevad asjaolusid ja sündmusi, mis on maailmas juhtunud. Ajaloõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis orienteerumiseks teadmisi oma kodukoha ning maailma minevikust ja kultuuripärandist ning erinevatest väärtussüsteemidest. Aine vahendusel hakkab õpilane teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ja tõlgendama minevikusündmusi ning -protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.

Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Õppeaine eesmärk on luua eeldused kodanikudentiteedi ja ühiskonna sidususe tugevnemiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks, toetada dialoogivalmidust maailma erinevalt mõistvate inimeste vahel, samuti õpilase enese teadlikkust maailmavaate küsimustes

2. Valdkonnapädevus

Valdkonna üldpädevused

Kultuuriainete valdkonna pädevused toetavad õppija kujunemist teadlikuks, loovaks ja vastutustundlikuks inimeseks, kes väärtustab nii iseennast kui ka teisi ning oskab suhestuda kultuuri ja ühiskonnaga laiemalt. Valdkonna õppeained aitavad õpilasel arendada teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis loovad aluse elukestvaks õppeks, kultuuriteadlikkuseks ja vastutustundlikuks tegutsemiseks ühiskonnas.

Gümnaasiumi lõpuks õpilane:

1. mõistab ühiskonda ja iseennast – tunneb huvi kogukonna, rahva ja maailma arengu vastu, analüüsib ühiskonnas toimunud ja toimuvate muutuste põhjuseid ning tagajärgi; hindab iseennast adekvaatselt, usub endasse, suudab oma tulevikku kavandada ja selle eest vastutada.
2. on teadlik ja vastutustundlik kodanik – austab demokraatiat ja inimõigusi, järgib seadusi, üldinimlikke väärtusi ja tunnustatud käitumisnorme; oskab kujundada oma arvamust ning tegutseda aktiivse ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena, olles lojaalne Eesti riigile.
3. väärtustab keelt ja kirjandust – näeb keelt identiteedi ja kultuuri kandjana, mõistab keele ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuurilist rolli; kasutab keelt teadlikult nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses, väljendub selgelt ja loovalt, järgides keelekorralduse norme.
4. analüüsib ja loob tekste – mõistab, analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki tekste ja teabeallikaid; kasutab lugemist ja kirjutamist enese arendamiseks, loovuse väljendamiseks ja kultuurilise silmaringi laiendamiseks; austab intellektuaalomandit ja arendab oma loovvõimeid tekstiloomes.

5. on kultuuriteadlik ja loov – teadvustab oma sidet muusika, kunsti, visuaalkultuuri ja kirjandusega; loob, uurib ja tõlgendab kultuurinähtusi, kasutades sobivaid väljendusvahendeid ja meetodeid; oskab mõtestada nii oma kui ka teiste loomingut ning väärtustab kunstide rolli ühiskonnas.
6. suhtub sallivalt ja avatult – aktsepteerib inimeste individuaalseid erinevusi ning kultuurilist ja maailmavaatelist mitmekesisust; väärtustab Eesti ja inimkonna kultuuripärandit ning suhtub lugupidavalt erinevatesse kultuurivormidesse ja -traditsioonidesse.
7. hoolib endast, teistest ja keskkonnast – järgib tervislikke eluviise ja turvalist käitumist; hoolib inimestest ja ümbritsevast keskkonnast, oskab toimida teadliku ja vastutustundliku tarbijana.
8. oskab loovalt lahendada probleeme – kasutab teadmisi ja oskusi uutes olukordades, mõtestab ja tõlgendab kultuurinähtusi ning lahendab probleeme loovalt ja koostöiselt, olles valmis tegutsema loova eluhoiaku ja ettevõtlikkusega.

3. Ainevaldkonna õppeained

Eesti keel
Kirjandus
Ajalugu
Kunst
Muusika
Ühiskonnaõpetus

G1 kursused

Eesti keel

- Keel ja ühiskond
- Praktiline eesti keel I

Kirjandus

- Muinaskirjandus ja antiikaeg
- Keskaeg, renessanss, klassitsism, valgustus

Muusika

- Muusika I

Kunst

- Kunstiajalugu I

Ajalugu

- Eesti ajalugu ja üldajalugu vanaajast keskajani

G2 kursused

Eesti keel

- Meedia ja mõjutamine
- Praktiline eesti keel II

Kirjandus

- Eesti kirjandus ja kirjakultuur 16.-19. sajandil
- Maailma- ja eesti kirjandus 19.-20. sajandil

Muusika

- Muusika II

Kunst

- Kunstiajalugu II

Ajalugu

- Eesti ja maailm 18. sajandi lõpust Esimese maailmasõjani

G3 kursused

Eesti keel

- Keel ja stiil
- Praktiline eesti keel III

Kirjandus

- 20. sajandi II poole kirjandus

Muusika

- Muusika III

Kunst

- Kunst III

Ajalugu:

- Eesti ja maailm. Teine maailmasõda. Külma sõda
- Eesti ja maailm 20. sajandi II poolel
- Kommunistlik süsteem, selle kokkuvarisemine.

Ühiskonnaõpetus

Eesti ajalugu ja üldajalugu keskajast valgustusajastuni	Eesti iseseisvumine ja Vabadussõda. Maailmasõdade vaheline aeg: demokraatiad ja diktatuurid	Ühiskond ja riik Majandus. Üleilmastumine ja jätkusuutlik areng

4. Lõimingu korraldamine ainevaldkonnas

Üldpädevused

1-Kultuuri- ja väärtuspädevus

Kes me oleme ja kust me tuleme- identiteet ja mitmekultuurilisus ühiskonnaõpetuses, inimkonna ja rahvuse arengu jaoks oluliste tekstide/kunstiteoste/videotega tutvumine, ajaloos erinevad väärtussüsteemid, üldajaloo ja eesti ajaloo omavaheline seostamine (suur pilt ja väike pilt), projektipäevad. Ajajoon. Sotsiaalse olukorra tajumine. Hea tava reeglid.

2-Sotsiaalne pädevus

Ühiskonnaõpetuse aine tervikuna, kultuur kui olemuslikult aktivism (kunstiline sekkumine), traditsioonide tutvustamine, "Keel ja ühiskond" kursus, sündmuste organiseerimine/kaasatus, mudeldused protsessidest (valimised, kohus jne), kodaniku vastutus ühiskonnas (kirjandus).

3-Enesemääratluspädevus

Reflekteerimine (mis tänasest meelde jäi, projektipäevade tagasiside küsitlused), vaimse tervise probleemid ja identiteet kirjanduses käsitletavas loomingus, CV ja motivatsioonikirja koostamine eesti keeles, võimalus vastutada ja panustada rohkem projektipäevadesse (erinevad rollid, lisaülesanded).

4-Õpipädevus

Projektipäeval roteeruv vastutus ülesannete esitamise eest, ajajuhtimine. Funktsionaalne lugemine+ kirjaoskus kui alus teisteks üldpädevusteks, suuline ja kirjalik eneseväljendus, mis sulle tänasest meelde jäi? (refleksioon), tõlgenduoskus, konteksti mõistmine, märgisüsteemide tundmine, arvamuste paljus (põhjenda oma seisukohti, mustvalge vältimine).

Läbivad teemad

1-Elukestev õpe ja karjääri planeerimine

Lugemisharjumus kui osa elukestvast õppest, allikakriitilisus, külalised ja külalisloengud (inimesed paljudelt elualadelt), erinevad vastutusosalad projektipäevadel, ainega seonduvate karjäärivalikute tutvustamine, tööturu muutumine ajas (ajalugu, ühiskonnaõpetus).

2-Keskkond ja jätkusuutlik areng

"Inimene ja loodus"- mütoloogias ja kultuuriajaloo, nüüdisühiskond ühiskonnaõpetuses, arvamuskirjandus ja diskussioonisaated keeleõppes, keskkonna mõju riiklusele, teadus- ja tehnoloogilised saavutused, inimkonna eetiline vastutus (kirjandus).

3-Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Ühiskonnaõpetuse aine tervikuna, kultuur kui olemuslikult aktivism (kunstiline sekkumine), traditsioonide tutvustamine, "Keel ja ühiskond" kursus, sündmuste organiseerimine/kaasatus, mudeldused protsessidest (valimised, kohus jne), kodaniku vastutus ühiskonnas (kirjandus).

4-Kultuuriline identiteet

Kes me oleme ja kust me tuleme- identiteet ja mitmekultuurilisus ühiskonnaõpetuses, inimkonna ja rahvuse arengu jaoks oluliste tekstide/kunstiteoste/videotega tutvumine, üldajaloo ja eesti ajaloo omavaheline seostamine (suur pilt ja väike pilt), projektipäevad. Ajajoon.

5-Teabekeskkond

"Meedia ja mõjutamine" eesti keele kursus (G2), allikate analüüs ajaloos, info mõju ajaloos, õppija omavastutus lugemismaterjali leidmisel, infootsingu tegevused (töölehed, rühmatööd), virtuaalse teabekogu loomine

Lugemistund (reedete rakendamine, ümberpööratud klassiruum), kultuuriloo õpimapi loomine, klassikaaslastelt teabe omandamine ja tagasisidestamine. Loovuspädevus- tekstiloomes, kujundused, etüüdid, tummfilm, pantomiim jpm. Allikakriitilisus kui nõue.

5-Suhtluspädevus

Suulised vastamised, esitlused ja eneseväljendus aruteludes, teabe- ja tarbetekstide ning ilukirjanduse tarbimine, tekstide koostamine- arutlused, kirjandid, uudised jpm. Allikakriitilisus kui nõue. G2 "Meedia ja mõjutamine" kursus ning "Praktiline eesti keel" I-III. Rühmatööd ja erinevad suhtlusolukorrad.

6-Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus

suuname kasutama tehisintellekti (eesti keel, ühiskonnaõpetus), tehnoloogia nüüdisühiskonnas (ühiskonnaõpetus), teadussaavutused ja tehnoloogia areng (ajalugu), mälu -> kiri -> tehnoloogia (kirjandus), infoevolutsioon, infotehnoloogiliste vahendite kasutamine rühmatöös, Moodle keskkonnas õppimine, tummfilm (filmimine, helindamine), kirjandi teemad.

7-Ettevõtlikkuspädevus

Ühiskonnaõpetuse aine tervikuna, kultuur kui olemuslikult aktivism (kunstiline sekkumine), traditsioonide tutvustamine, "Keel ja ühiskond" kursus, sündmuste organiseerimine/kaasatus, mudeldused protsessidest (valimised, kohus jne), kodaniku vastutus ühiskonnas (kirjandus).

8-Digipädevus

suuname kasutama tehisintellekti (eesti keel, ühiskonnaõpetus), tehnoloogia nüüdisühiskonnas (ühiskonnaõpetus), teadussaavutused ja tehnoloogia areng (ajalugu), mälu -> kiri -> tehnoloogia (kirjandus), infoevolutsioon, infotehnoloogiliste vahendite kasutamine rühmatöös, Moodle keskkonnas õppimine, tummfilm (filmimine, helindamine), kirjandi teemad.

(projektipäevad), lugemisvara (valdkonna raamatukogu), tekstiloomes- artiklid, kirjandid, ettekanded

6-Tehnoloogia ja innovatsioon

suuname kasutama tehisintellekti (eesti keel, ühiskonnaõpetus), tehnoloogia nüüdisühiskonnas (ühiskonnaõpetus), teadussaavutused ja tehnoloogia areng (ajalugu), mälu -> kiri -> tehnoloogia (kirjandus), infoevolutsioon, infotehnoloogiliste vahendite kasutamine rühmatöös, Moodle keskkonnas õppimine, tummfilm (filmimine, helindamine), kirjandi teemad.

7-Tervis ja ohutus

arvamusartiklid, diskussioonisaated jms (eesti keel), kirjandi teemad, vaimse tervise probleemid ja identiteet (kirjandus), sõja- ja meditsiiniajalugu (ajalugu).

8-Väärtused ja kõlblus

7 surmapattu ja 7 voorust (kirjandus, ajalugu), väärtussüsteemide muutumine ajas (ajalugu, kirjandus)- tekstid jms, hirmu ja religiooni mõju, võimumechanismide mõistmine kultuuriajaloo kontekstis, väärtused nüüdisühiskonnas (ühiskonnaõpetus), sotsiaalse olukorra tajumine (projektipäevad), hea tava reeglid.

Lõimingu korraldus:

Kultuuriainete lõiminguprojektid toetavad gümnaasiumiõpilaste loovuse, koostööoskuste, kriitilise mõtlemise ja kultuuriloolise teadlikkuse arengut. Projektid käsitlevad eri ajastuid alates antiikajast kuni 20. sajandi teise pooleni, integreerides ajaloo, kunsti, muusika ja kirjanduse õppevaldkonnad.

Õppetegevused viiakse võimalusel läbi autentses keskkonnas (*in situ*), külastades ajastule iseloomulikke paiku, mis loob õpilastele vahetu ajaloolise kogemuse. Projektides kasutatakse erinevaid allikaid ning rakendatakse meeltepõhist õppimist, kaasates kuulmise, nägemise ja maitsmise. Õppeülesanded on diferentseeritud, pakkudes väljakutseid erineva tasemega õpilastele ning toetades andekate arengut. Õpilased osalevad rollimängudes, loovkirjutamises, kunstilistes ja muusikalistes ülesannetes ning allikaanalüüsid. Kaasatud on külalislektorid ning tehakse koostööd erinevate kultuuri- ja teadusasutustega.

Projektide käigus valmivad loovtööd, sealhulgas filmid, visuaalsed lavastused, muusikavideod ja dokumentaaldraamad. Õppeprotsess toetab teadmiste sidumist praktiliste kogemuste ja eluliste oskustega.

Lõiminguprojektid on olulised kooli väärtuspõhise ja kogemusõppel põhineva õpikeskkonna kujundamisel.

5. Õppija võimestamise toetamine

MÕJU

Kuidas toetame: e-raamat, paberraamat. audioraamat. Piiratud vabadusega kohustusliku kirjanduse nimekiri (ka raskusastme poolest), rühmatööde puhul teemavalik, erinevad kirjandi/ lugemisülesande teemad. Õpetaja kui nõuandja (kultuurisoovitused), kitsas ja lai silmaring (kunst). Õigus oma maitsele / seisukohale / tõlgendusele (kui see on põhjendatud), individuaalne tagasiside, võimalus valida rühmatöös teemat, meeskonda.

PÄDEVUS

Kuidas toetame: projektipäevadel roteerub vastutus ülesannete täitmise ja esitamise eest Funktsionaalne lugemine ja kirjaoskus kui alus teisteks üldpädevusteks, suuline ja kirjalik eneseväljendus, refleksioon, tõlgendusoskus, konteksti mõistmine, märgisüsteemide tundmine, arvamuste paljusid (põhjenda oma seisukohta, mustvalge vältimine, allikakriitika. Lugemistund, reedete rakendamine, ümberpööratud klassiruum. Kultuuriloo õpimapi juurutamine, klassikaaslastelt teabe omandamine ja tagasisidestamine. Loovuspädevus – tekstiloomine, kujundused, etüüdid, tummfilmid, pantomoiim jne

MÕTESTATUS

Kuidas toetame: projektipäevad (lõimitus, silmaring, elulisus) kirjandus, ajalugu, ühiskonnaõpetus kui õpetus elust / psühholoogiast; kultuurilugu kui tervik, külalised ja külalisloengud, rollimängud (valimised, kohus, debatt), sotsiomeetria. Teater, kunstinäitus, muuseum, kontsert – ühiskonna normaalne osis

6. Hindamine

Vastavalt kooli hindamiskorrale ja õppeainete hindamisjuhenditele

7. Õppekorralduse erisused

Kunsti ja muusika ainetunnid on ühe „kursusena“ üle nädala vaheldumisi. Selline õppekorraldus võimaldab muusikat ja kunsti paremini ajastada teiste kultuuriainete ainekavadega ning võimaldada läbi viia uurivaid ja loovaid lõiminguprojekte.

7. Õppekeskkonna erisused

Puuduvad